

ORIENTERING I TELETJÄNSTEN

Delgivning: Off och uoff i signalbefattning. I övrigt enl resp chefs bestämmande.
Särskild utsändningslista: Nr 6, 7, 22, 23, 64, 65 utsändes ej.

Kryptotjänst

Erfarenheter från FVÖ/59

1. Allmänt

1.1. De primära erfarenheterna ifråga om kryptotjänsten som avsågs utvinnas under FVÖ kunde tyvärr icke erhållas. Fjärrskriftkrypto, MGD, som första gången skulle provas inom FV (på en del av krigstelegrafnätet) måste redan i övningens början tas ur tjänst av tekniska skäl. Den närmaste orsaken har muntligen delgivits berörd personal (signoffmötet-60) och utelämnas här. Frågor betr kapacitet, funktion, utrustnings- och personalbehov m m vid införande av MGD förblev därför obesvarade och kvarstår t v på det teoretiska planet.

Betänkligheter hade anförts mot att pröva ny materiel under en så omfattande övning. Mot detta stod att om materielen fungerade som man hade anledning vänta skulle kryptokapaciteten väsentligt förbättras och värdefulla erfarenheter kunna utvinnas. Dessutom skulle de vpl krybi och lottor, som ändå måste inkallas till resp deltaga i övningen, få en från mobiliseringssynpunkt värdefull utbildning. Skulle materielen inte fungera vore övningen ändå inte äventyrad. Kryptosambandet skulle då hjälpligt kunna avvecklas på MGB, d v s på det "gamla vanliga" sättet.

1.2. I stort gav därför FVÖ/59 endast belegg för vad som tidigare var känt: MGB har otillräcklig kapacitet och snabbhet. MGB ger, särskilt med inkallad (d v s orutinerad) personal, en otillåtet hög felprocent vid kryptering och dekryptering av meddelanden. Detta förleder stabsmedlemmen att i alltför stor omfattning väljer klart språk framför krypto.

2. Uppställning och avfattning av meddelanden som skall krypteras.

2.1. I rubricerade avseenden kan en avsevärd förbättring noteras. M-blankett har så vitt är känt genomgående använts. Stabsmedlemmarna har även bättre beaktat kravet på att skriva kort. Frekvensen på långa meddelanden som vid kryptering med MGB föranleder tidsödande styckning har varit glädjande låg. Förutom en allmänt bättre förståelse för kryptotjänstens krav har användningen av de nya rapportmallarna (undrapp, basrapp o s v) den största förtjänsten härav.

En viss nackdel med rapportmallarna har visat sig däri att krybi stundom har haft svårighet att vid dekryptering och utskrift av meddelanden tolka den "komprimerade" klartexten. Denna nackdel kan undanröjas genom direktiv till krybi att acceptera klartexten sådan den är även om (delar av) innehålllet förefaller obegripligt. Skulle felaktigheter förekomma kan dessa i regel snabbare konstateras av mottagaren eller kryptoofficeren.

2.2. Erfarenheterna bestyrker FS/Tele förslag att FV får egna vpl krybi som efter grundläggande central yrkesutbildning fullgör resterande l. tjänstgöring vid FV förband (i st f som nu armén). Härigenom skulle skapas bättre förutsättningar för kunskap om FV organisation, verksamhet och "språk". Som förhållandena nu är får flertalet vpl krybi sin första kontakt med FV vid mob eller under repetitionsövning.

2.3. Använd endast sådana förkortningar vilka är fastställda av ÖB (Nomen B kap IV) eller av CFV (för internt bruk inom FV) eller är vedertagna i allmänt språkbruk. Andra mer eller mindre tvetydiga eller oklara förkortningar ger missförstånd - särskilt i samband med krypto. - Det kan ifrågasättas om Nomen B (eller utdrag ur kap IV) har erforderlig spridning vid staber och förband.

3. Kryptorum

Kryptorummet vid staber och förband som under övningen besöktes av stridsdomare ur FS/Tele var i regel lämpliga betr såväl själva lokalen som de anordningar och särskilda krav som påtalas i KryFA.

På ett ställe användes kryrummet som tillfällig upl för signoff när denne ville vara ostörd. Förhållandet var betingat av allmän plastbrist men bör m h t krybi krav på arbetsro undvikas. Vid ett annat förband var kryrummet

3

avskilt från signexp, fskrstn och tfnvx (alla i en lokal) med en mycket tunn vägg. Tyvärr medgav i detta fall de lokala förhållandena (förhyrd civil lokal) knappast någon bättre lösning.

4. Personal och utbildning

4.1. Av de sammanlagt 11 flyglottor som utbildas i kryptotjänst deltog 8 st. Detta är en glädjande hög procent. Uppfattningen om lottornas användbarhet och intresse för denna tjänst är övervägande positiv. Den försöksvisa utbildningen av lottor i kryptotjänst bör därför permanentas. Signoff uppmanas verka för en god rekrytering av lämpliga elever samt för repetition och träning med relativt korta intervall för utbildade lottor. Vid mob är lottor som på detta sätt underhåller sin färdighet effektivare än flertalet vpl krybi som endast i samband med repetitionsövning kan beredas tillfälle till repetition.

4.2. För inkallade vpl telefonister har anmärkts att soldatutbildningen givits för stor omfattning och förorsakat otillräcklig tid för yrkesutbildning. Motsvarande förhållande torde föreligga även betr vpl krybi. Detta bör om möjligt uppmärksammas inför kommande övningar. Därjämte måste repkurs i yrkesutbildning för brybi göras allsidig och inte enbart (eller till för stor del) inriktas på huvudkryptot.

4.3. M h t att antalet MGD-kunniga krybi (vpl och lottor) är mycket begränsat och i stort endast omfattar under FVÖ/59 deltagande bör anteckning härom göras i vederbörandes personalhandlingar. Detta torde vara av värde vid mob i och för eventuell omfördelning.

5. Begångna fel m m

5.1. Vid övningens början sändes kryptomeddelanden (CQ-flyg) från A-sidan till såväl förband på B-sidan som till flj (som ej deltog i övn) med krypto som dessa ej hade. Likaså sändes kryptomeddelanden inom B-sidan med A-sidans kryptobeteckning. Dessa misstag är av övningsteknisk natur och inträffar ej under verkliga förhållanden. Oförmåga att läsa utfärdade bestämmelser kan dock konstateras.

5.2. Ett allvarligt fel bestod i att krybi (en vpl) efter kryptering av ett meddelande klistrade "klartextremsan" (i st f "kryptoremsan") på M-blanketten för sändning. Meddelandet sändes i detta skick utan att vare sig personal på signexp eller vid fjärrskrivaren upptäckte detta. Krybi märkte själv sitt misstag - men för sent för att kunna hejda meddelandet.

Prov har utförts med olika tryckfärg på klartext - resp kryptoremsan. Resultaten har varit positiva varför ett införande kan förväntas inom en nära framtid. Risken för förväxling av remsor torde därefter ha eliminerats.

5.3. Maximilängden 50 grp har överskridits i ett fåtal fall.

"Botten" = 81 grp.